

Szégyenérzet

Orovec Krisztina fordítása

A pocsék napokat –

a hidraulikus fúrógépnek a kalapács és véső zajával keveredő robajával, a másnaposság kínjaival, a váratlanul érkező forró szellőkésekkel, a fogak közt csikorgó homokszemcsékkel, a nyár perzselő érintésével az arcomon, a fejfájással, a monszun rajtaütésszerű, a déli harangszó zengését is elfojtó támadásaival, az öngyilkos gondolatokkal, a zsiros, szűrös szagú verítéssel, amely a csuromvizes inget, mint valami plakátot, a háthoz, vállhoz ragasztja, a keserű szájjal, az alkonyati hirtelen jégviharral, a fekete lyukakkal és a válságos percekkel, a hűvös éjszakai eső morajával, a közlekedési lámpa fényének piszkos vérével a vizes aszfalton, az ellenőrizetlen forrású, unalmas hírekkel és a nyilvánosság elé tárt bombasztikus megjelentésekkel együtt

– szeretem egyedül átvészelni...

...lecserélve a társasági élet pörgését a jelentéktelen sarki könyvesbolt jótékony csendjére, az új nap kakofóniáját a gesztenyefa lombjának védelmében feledett rozzant pad magányára, amely híven őrzi kódolt titkát a szerelmes eksztázisban kibukott szavainak és a lépései szinkópájának...

– Hol vagytok most?

– Milyen nap van ma?

Egyedül,

kő – kvarckő a gyors folyású, sekély patakban, amely, akár a verkli, ismétli a vízcso bogás örökké egyforma muzsikáját.

Szőke férfi a végtelen búzamezőben.

Egyedül.

Önmagának ismeretlen.

Másoknak idegen...

Menekülni nem tud,

dönteni nem akar.

Mégis, vannak olyan helyek (mint például Márquez *Szerellem kolera idején* című regényében a hotel, melynek fülledt kis szobái menedéket nyújtottak a szeszélyes és kifürkészhetetlen hegedűművész-költőnek, Florentino

Arizának, vagy pedig a *Volt egyszer egy Amerika...* című film sötét, hasisfüstös, árnyakkal teli teaháza, amely a Robert de Niro alakította Noodles rejtékhelye volt), ahol elrejtőzhetsz, menedéket találhatsz az álomvilág varázserdejében.

Az élet álom.

Mégis, csak mások által boldogulhatsz, még ha oly jól is esik a magány, mint az ópium.

Mint egy árnyék, akkor,

kora este, pont abban a nehezen megragadható kis időszakban, amikor hirtelen

minden meghal egy pillanatra,

elvonszolom magam,

csendben,

mint egy kivert kutya, undorító spicli,

szagom pecsétjét tapasztva az álomba merült házak falaira,

homályos és fájdalmas sóhajokba rajzoló lépteim,

közben a távolban fenyőtobozok hullanak,

mígnem a pislákoló fényű kávéházba érkezem, ahol ismerik a nevem,

s a természetem,

és átlátnak rajtam,

tudják, ma milyen italra van szükségem,

ahol ilyenkor nem bámulnak meg, és nem érdeklődnek az egészségem, a

szeszélyes időjárás meg

a tegnapi rangadó eredménye felől...

ahol – ekkor, ezen a napon,

egyedül hagynak a démonaimmal, hadd morzsolgassam a szomorúság olvasófüzérét, mert ők is tudják, hogy senki sem képes a saját magánya felett virrasztani, ha nem tud undok lenni másokkal.

És csak ülök –

órákon, napokon, évszázadokon át –

eldübörögnek egymás után

a nyári vonatok, az esőzések, a havazások s a tavaszi hajók,

születések, háborúk –

halálok, játszmák,

órák, napok, évszázadok,

ez az idő mérhetetlen.

– Milyen nap...

Behúzódok a vállaim,

a karikás szemeim,

az inggallérom,

a cigarettafüst,
egy pohár vörösbor,
a bápult mennyezetét tartó faoszlop mögé...

Emlékezem...

– Milyen nap van ma? – kérdezi a tükörcépem.

– Olyan nap, amikor a színek meghalnak, s minden szürkévé válik – válaszolok neki halkán, és gyorsan, megszégyenülve visszahúzódok a csend barlangjába, mint a torreádor, aki az elmélkedés békéjébe vonul vissza, mielőtt büszkén kiállna a szarvak elé.

Az asztalokon felejtett poharakat lágy zene simogatta, a morajláson egy beszélgetésfoszlány szüremlett át.

Ott, a terem mélyén. Mintha rádióból szólna, mintha valamely rádió-novella részletei volnának, melyek régen, még a televízió hőskora előtt, a szombatok késő délutánjain elvarázsolták a nagynénéimet és a szomszédasszonyokat. Csendes párbeszéd, vallomás és bocsánatkérés, búcsú és elválás, ketten, egy nő és egy férfi, mindketten ott bolyonganak valahol az ifjúság és az érett kor határmezsgyéjén, a tomboló vágy és a tapasztalat óvatossága között.

Ismerem mindkettőt.

És a pincér is, ez a fáradt, álmatag, kedvetlen, borostás pincér is ismeri őket – bambusz és sör,

és ez a dohos, szürke város, ez is ismeri őket,

az éjszaka meg, ez a fekete, undok éjszaka, nem tudja őket elrejteni...

Mennyi szerelem és elválás.

Hosszú lajstrom – barátok és ismerősök nevei,

kifogások, sérelmek, beteljesületlen álmok és megvalósulatlan vágyak végtelen sora, porba hullott fogadkozások és megkövesedett átkok, tengernyi hazugság, meghíúsult elvárások, ocsmány szavak és szitkok...

Végül is...

A barátaim tapasztalata, az én tapasztalatom, az ő tapasztalata – hallgatás, menekülés, a találka telefonos halasztgatása, ne haragudj, ma nem lehet, nem bírom tovább, mi van veled, miért nem jelentkezel, nem volt időm, vártam rád, miért kérded, hisz itt vagyok, mi kell még, hát mi, kiábrándultsággá forgácsolódó türelem...

Fontosak-e hát a nevek...

Sonja, Jadranka, Irina, Beba, Peca, Saša, Bane...

Ennyi?

Ennyi.

– Milyen nap van ma? – kérdeztem.

Nem válaszolt.

– Mindkettőtöket szeretlek.
Téged jobban szeretlek, őt meg régebb óta.
Te vagy a pillanat intenzitása.
Ő az életem része.
Neked s nekem nincs közös jövőnk, csak gyönyörű, időtlen látomásaink vannak. Pillanatok. Szertefoszolhatnak és visszatérhetnek...
Láttam, egy könnycsepp gördült le az arcán, és lehullott a márványasztal sík lapjára. És eltűnt... A gleccserről leváló jégdarab, amint alámerül a tengerben, és eltűnik...
De a hullám, amely magába fogadja, visszafordíthatatlanul emelkedik...
Ekkor felállt és elment.
A nagykabátja gallérjába bukva, a tarka kínai esernyő védőpajzsa alatt, sietve, pocsolyákon és avaron át gázolva – nem figyelte az utat, mint aki menekül valamitől.
A férfi még ült egy darabig,
bambusz és sör,
majd fölállt, az asztalon hagyott némi pénzt, és kiment.
Egyedül maradtam a kávéházban...
Kő a patakban...
Újra ugyanaz a melódia
és
a szégyenérzet e miatt a titkos beszélgetés miatt, melynek egyedüli fültanúja voltam...

Miloš Latinović (1963, Kikinda). Általános és középiskolai tanulmányait Kikindán végezte. Egyetemi oklevelet a belgrádi Politikatudományi Karon szerzett. Újságíróként dolgozott több belgrádi, illetve kikindai újságnál.

Könyvei: *Knjiga kamenja i sećanja* (elbeszélések, 1993) *Panonski karusel*, (dráma, 1994), *Gozba i druge priče* (1995), *Slučaj violiniste* (regény, 1996), *Priče vetrova* (regény, 1997), *Zapisi iz godine tomahavka* (naplójegyzetek, 1999), *Šekspirov klijent* (regény, 2003), *Đavolji triler* (regény, 2003), *Crnjanski ili Payador* (dráma, 2005), *Murali* (elbeszélések, 2006), *Dželat u raju* (regény, 2007).

Drámáit (*Panonski karusel*, *Crnjanski ili Payador*) a kikindai színház mutatta be. Prózaí műveit angol, magyar, szlovák, szlovén, macedón, román nyelvre fordították.

2008-ban a Vajdasági Írók Egyesületének Év Könyve Díja (Nagrada Društva književnika Vojvodine za knjigu godine).